

МЕДІАГРАМОТНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА СУЧАСНОГО КУРСУ ЛІТЕРАТУРИ

Бартіш Світлана Володимирівна,
*кандидат філологічних наук, викладач,
кафедра української та зарубіжної літератур і
методик їх навчання,
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка*

ДИДАКТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЦИФРОВИХ МЕДІА У НАВЧАННІ ЛІТЕРАТУРИ

Наявність технічного обладнання та доступ до цифрових медіа в школах не гарантує їх активного використання в навчальному процесі. Більше того, сама лише наявність технічних засобів не може автоматично підвищити успішність учнів. Використання комп'ютера в класі, наприклад, для демонстрації фільму, не обов'язково означає активну цифрову участь учнів. Питання інтеграції цифрових технологій в освітній процес вивчали українські науковці Н. Саєнко, Т. Голуб, Ю. Лавриш, В. Лук'яненко, І. Литовченко та ін.

Важливим аспектом впровадження цифрових медіа є висування на перший план питання «Як?» Вирішення цього питання передбачає врахування навчальних передумов учнів, дидактичний аналіз цифрових медіа, їхню функцію в навчальному процесі, а також такі аспекти, як захист даних та авторське право.

Як зазначає Т. Мьобіус, використання цифрових медіа лише тоді може сприяти підвищенню ефективності навчання, якщо комп'ютери чи інші цифрові інструменти застосовуються не лише як засіб передачі знань, а як інструменти для глибшого засвоєння матеріалу. Індивідуальна взаємодія з цифровими робочими інструментами зрештою може сприяти розвитку самостійного та індивідуального навчання [2, с. 341].

М. Керрес запропонував три основні дидактичні перспективи використання цифрових медіа в навчанні літератури: технічна перспектива (ІТ-грамотність),

фахово-дидактична перспектива, медіаосвітня перспектива (особистісний розвиток) [3, с. 27-29]. Аналізу цих перспектив і присвячена наша розвідка.

Технічна перспектива (ІТ-грамотність) спрямована на забезпечення базових технічних навичок, необхідних для ефективного використання цифрових медіа. Вона включає опанування цифрових інструментів та розуміння цифрових структур (учні повинні навчитися працювати з різними цифровими пристроями (комп'ютерами, планшетами, інтерактивними дошками) та програмним забезпеченням (текстові редактори, мультимедійні платформи, системи керування навчанням); вони повинні знати принципи функціонування інтернету, баз даних, алгоритмів та цифрового контенту); учні мають навчитися створювати, редагувати та поширювати цифровий контент у різних форматах, наприклад, текст, аудіо, відео, графіка) та цифрову безпеку (особливу увагу приділяють питанням захисту персональних даних, безпечної поведінки в мережі та етичного використання цифрових ресурсів). Технічна грамотність є основою для успішного впровадження цифрового навчання, оскільки без відповідних навичок учні не зможуть повноцінно працювати з цифровими ресурсами.

Фахово-дидактична перспектива розглядає цифрові медіа як засіб ефективної передачі навчального матеріалу та підтримки навчального процесу. Цифрові технології дозволяють створювати інтерактивні завдання, які роблять навчання цікавим і мотивуючим, наприклад, використання відеоуроків, онлайн-вікторин, інтерактивних карт та тестів. Вони сприяють індивідуалізації навчання. Учні можуть опановувати матеріал у власному темпі, використовуючи адаптивні навчальні платформи, які підлаштовуються під їхній рівень знань і потреби. Різноманітність форматів подачі літературного матеріалу може (аудіокниги, електронні тексти, інтерактивні комікси та мультимедійні презентації) сприяє кращому розумінню змісту. Завдяки цифровим технологіям учні можуть співпрацювати в групах через онлайн-платформи, що розвиває їхні комунікативні навички та вміння працювати в команді. Таким чином, цифрові медіа розширюють можливості викладання, роблячи навчання більш різноманітним і доступним для різних категорій учнів.

Медіаосвітня перспектива зосереджується на формуванні критичного та свідомого ставлення до цифрових медіа, розвитку особистісних якостей і соціальних компетенцій. Вона охоплює: критичне мислення (учні вчаться аналізувати та оцінювати інформацію з різних цифрових джерел, розпізнавати фейки, маніпуляції та дезінформацію); рефлексію (використання цифрових ресурсів допомагає учням аналізувати власний прогрес, відстежувати результати навчання та визначати слабкі місця; етичне використання медіа (розуміння авторських прав, принципів коректного цитування, а також відповідальної поведінки в мережі (наприклад, уникнення кібербулінгу); соціальну взаємодію (цифрові платформи надають можливість брати участь у дискусіях, спільно створювати контент і обмінюватися думками, що сприяє розвитку комунікативних навичок); саморегульоване навчання (учні стають більш самостійними, оскільки їм надається доступ до великої кількості ресурсів, що допомагає формувати навички самоосвіти). Ця перспектива сприяє формуванню відповідальних та обізнаних користувачів цифрового простору, які можуть ефективно використовувати технології для особистого розвитку.

Інтеграція цифрових медіа в навчання літератури може значно підвищити ефективність навчального процесу, якщо вона базується на комплексному підході з урахуванням технічної, фахово-дидактичної та медіа освітньої перспектив.

ЛІТЕРАТУРА

1. Інтеграція цифрових технологій в освітній процес: виклики та перспективи: монографія / Саєнко Н.С., Голуб Т.П., Лавриш Ю.Е., Лук'яненко В.В., Литовченко І.М. Київ: Вид-во «Центр учбової літератури», 2022. 220 с.
2. Möbius T. Empirische Forschung zum Einsatz digitaler Medien im Deutschunterricht. Ein Überblick. Digitale Medien im Deutschunterricht. 2018. Band 8. S. 340-345.
3. Kerres M. Medienentscheidungen in der Unterrichtsplanung. Zu Wirkungsargumenten und Begründungen des didaktischen Einsatzes digitaler Medien. Bildung und Erziehung. 2000. Band 53. S. 19-40.